

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у липні 2022 року

(оглядова довідка за матеріалами преси,
інтернету та неопублікованими документами)

День Української державності

28 липня країна вперше відзначала День Української державності. Міністерство культури та інформаційної політики України разом із Державним агентством України з питань мистецтв та мистецької освіти, Міністерством закордонних справ України та агенцією *Navas Engage* ініціювали до свята інформаційну кампанію «Авангардна історія України». Для художнього втілення проєкту було обрано авангардизм як візуальний наратив. Зокрема було створено інстаграм-сторінку *avantgardestory.ua*, що розповідає мовою художнього образу та фактів про багатогранність України. Крім того, Міністерство культури та інформаційної політики України розробило айдентику, головним символом якої став тризуб. Український інститут національної пам'яті підготував ролик у форматі 2D «Історія України за 15 хвилин», презентований під час національного телемарафону «UAразом». З нагоди святкування Дня Української державності у багатьох містах розгорнуто тематичні виставки. Зокрема столичні музеї підготували проєкти: «Якби колись мені сказали» (Національний музей Тараса Шевченка), «Благословенна Україна: нематеріальна культурна спадщина ЮНЕСКО» (Національний музей народної архітектури та побуту України), «Слово нескорених» (Національний музей літератури України), «Made in Kyiv. Археологія повсякдення» (Музей історії міста Києва), «De libertate, Україна понад усе» (Музей книги і друкарства України). Від 28 липня до 1 серпня на Соборній площі Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» можна було оглянути найдавніший у Києві «Дзвін Мазепи».

Лауреатами премії імені Дмитра Нитченка, яка щороку присуджується за пропаганду українського слова, стали письменниця І. Роздобудько, історик О. Алфьоров і науковець, мовний омбудсмен Т. Кремень. Засновники нагороди – Ліга українських меценатів та родина Д. Нитченка (Австралія).

Вшанування пам'яті

10 липня у столичному клубі *Closer* відбувся вечір пам'яті українського актора Паші Лі, який загинув від куль російських окупантів. У програмі – ви-

ставка світлин героя, документальний фільм зі спогадами його друзів і музичні номери від *Bambu*, *Vagante*, *Valeri Cassi*.

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України

В Україні створено базу публічних осіб, які підтримують агресію Росії проти України та останні вісім років поширюють антиукраїнські наративи. Її сформувала волонтерська ініціатива з інформаційної гігієни «Як не стати овочем» разом із компанією *YouControl*. Поточна версія бази включає близько двох тисяч осіб, переважно росіян. Найбільше прізвищ внесено до категорії «ЗМІ». Також у переліку представлено письменників, музикантів, композиторів, фахівців кіно і телебачення та інших.

Благодійність

Від початку благодійної акції «Українським дітям – українську книгу» вітчизняними видавництвами безплатно передано на склади корпоративних підприємств АТ «ДАК “Укрвидавполіграфія”» близько 1 млн примірників друкованої продукції. Наразі в межах ініціативи більш як 300 тисяч книжок отримали волонтерські центри в українських містах та країнах Європи, де нині мешкають переміщені особи. Акцію започатковано ще у березні Держкомтелерадіо України разом із Офісом президента України та Міністерством культури та інформаційної політики України. Її мета – забезпечити дітей, які, рятуючись від російських агресорів, були змушені переселитися в безпечні регіони, навчальною та художньою літературою.

Атмосферна локація *Kureni* у Києві відновила роботу в форматі благодійних зустрічей. Перша з них відбулася 22–24 липня і об’єднала музикантів, стендаперів з військово-патріотичною тематикою, митців, хенд-мейд віртуозів та колекціонерів вінілу. Прибуток з продажу картин, платівок та продукції власного виробництва спрямовано на інноваційне обладнання для двох батальйонів ЗСУ. До ініціативи долучилися українські електронні продюсери *CEPASA*, *Votuma*, *Artem Neba (Musson)*, гурт *JUNKET*, музиканти *DISAPPEARED COMPLETELY* та інші артисти.

23 липня на території київської Стрічкоткацької фабрики вдруге пройшов благодійний мистецький захід «На часі». Цього разу фестиваль склали лекційна та перформативна програми, виставка сучасного мистецтва з фокусом на *NFT* та перформанс, арт’ярмарок, маркет, а також музична сцена від формації «Важка культура», яка підготувала живі виступи восьми музичних проєктів. Благодійні внески відвідувачів буде спрямовано на потреби митців.

30 і 31 липня у Києві минула вечірка «Район #1 Block Party» у форматі благодійного ярмарку. Мета заходу – підтримати українські бренди і митців, а також зібрати кошти на відновлення українських міст. На декількох локаціях *A-Station* – у клубі *Arsenal XX*, барі «Вогник» й інших культурних просторах колишнього збройового заводу, лунала електронна музика та працював артпростір із роботами вітчизняних митців.

17 липня у столичному клубі *Closer* відбулася благодійна хіп-хоп вечірка на підтримку ЗСУ від творчого об'єднання *AlloSyrup* та волонтерської організації *Poryad Ukraine*. На ній, зокрема, виступили українські репери *PVNCH*, *Wavy Dem*, XXV кадр, *Oi FUSK*, *Mokosha* та ЮЮ (проект Ю. Юріної). В межах події також пройшов показ анімації «YoYo. Мультфільм про майбутнє», створеної сестрами-художницями Мішель та Ніколь Фельдман.

Благодійний фонд *Future for Ukraine* та NFT-проект «Мамо, я бачу війну» ініціювали у Києві виставку «Діти. Війна. Майбутнє», що тривала на станції метро «Золоті Ворота» від 9 до 17 липня. Організатори зібрали три сотні робіт маленьких українців із різних регіонів України, на яких закарбовано злочини агресора, страх за власне життя та надії на мир. Також 23 і 24 липня у столичній галереї «Avangarden» було представлено благодійну експозицію проекту «Behind Blue Eyes», яку склали дитячі фотографії про життя в окупації.

8–10 липня у Вінниці втретє пройшов благодійний фестиваль *Faine Misto*. У сховищі *Royal Pub* виступили, зокрема, «Женя і Катя», *Space of variations*, *Tember blanche*, *The Unsleping*, *Epolets*, Женя Галич та інші виконавці. Отримані донати організатори спрямовують на потреби полку «Азов».

9 липня в Кіровоградській обласній філармонії, що у Кропивницькому, відбулася прем'єра благодійної вистави-реквієму «Тінь весни». Хореографічну постановку на тему «Україна в тривозі» втілили художній керівник народного хореографічного ансамблю «Світанок» М. Печененко разом із керівником кропивницького театру тіней «Visorium» Є. Похиленком. Мета заходу – забезпечити дітей-переселенців шкільним приладдям.

16 липня Народний драматичний театр ім. Г. В. Агеєва, що базується у Центральному палаці культури Чернівців, показав виставу за твором Т. Г. Шевченка «Великий льох» на території обласного музею народної архітектури та побуту. Виручені кошти буде спрямовано на потреби акторів, які служать у ЗСУ.

17 липня у Луцьку, в новоствореному мистецькому просторі «Культурне УКРИТТЯ», незалежний театр «ГаРмИдЕр» разом із учасниками інтенсивного акторського курсу від закладу презентували гру-читку актуальної трагікомедії за п'єсою І. Феофанової «ЧУЖЕСРАНКА». Донати глядачів благодійної вистави передано волонтерському штабу «АНГАР» на підтримку військовим.

Цього ж дня у Львові пройшов вже шостий благодійний ярмарок *Sunday Bazaarr*. Загалом захід зібрав близько 350 локальних виробників одягу, прикрас, декору, вінілу та книг. Музичний супровід *Sunday Bazaarr* забезпечили 14 артистів із різних куточків країни: *Safi Lender*, *Nazva Band*, *VBilous*, *Alice Change*, *Sophieme* й інші. Увесь прибуток учасники ярмарку скерували на закупівлю амуніції для ЗСУ.

23 липня у Бучі, що на Київщині, проведено виставку та аукціон картин художника-імпресіоніста В. Грінченка «Україна в огні». А 26 липня у Черкаському художньому музеї було влаштовано благодійну виставку творів майстра пейзажної лірики, натюрморту і портрету П. Солощенка. Виручені кошти з продажу робіт митців буде спрямовано на потреби української армії.

27 лютого відбулася прем'єра пісні та кліпу «Квіти мінних зон» від гурту «Океан Ельзи». Відео стало частиною проєкту зі збору коштів на автомобілі для ЗСУ #ДорогиПеремоги. Музиканти запустили його разом із фондом «Повернись живим» і мобільним оператором «Київстар».

Благодійні концерти на підтримку ЗСУ організували такі артисти, як А. Пивоваров (всеукраїнський тур «Земний»), «Брати Гадюкіни» (всеукраїнський тур «Йде нині війна»), *ROXOLANA* (концертний тур «Тримайся», який охопив 11 українських міст), Х. Соловій (концертний тур «Українська лють» містами західної України), музикант Саша Чемеров і джазовий гурт *Jazz Quintet* (Київ, Львів, Луцьк, Тернопіль, Івано-Франківськ), гурти «Кімната Гретхен» (Черкаси, Вінниця, Львів, Луцьк, Хмельницький) та «Друга Ріка» (Львів), А. Данилко (Київ), *Lutsk Brass Band* (Луцьк), О. Білоконь (Острог Рівненської обл.) та інші.

Мистецькі проєкти

12–17 липня у Дрогобичі на Львівщині пройшов X Міжнародний фестиваль «Шульцфест», який поєднує польську та українську культури. Цього року подію присвячено 130-й річниці від дня народження письменника та художника Бруно Шульца. У межах заходу відвідувачі мали можливість зустрітися з С. Жаданом, Ю. Андруховичем, Т. Прохаськом, А. Любкою, К. Калитко, Н. Каданом, А. Татаренко та багатьма іншими особистостями. Програму склали тематичні лекції, цикли читань «Бруно Шульц: жахіття й уява» та «Україна віршів / вірші в укриттях», музичні проєкти й концерти, перформанси та художні виставки. Під час фестивалю, перша частина якого відбулась у Любліні (Польща) 7–10 липня, проведено благодійний збір коштів на підтримку ЗСУ.

7–10 липня у Києві тривав проєкт «Мереживо» від ГО «Космос Табір» і команди фестивалю «Мистецтво – Зброя». В межах проєкту відбулося близько двох десятків подій, присвячених актуальній українській культурі. Серед них: музична програма від С. Корольова та В. Бабушкіна (Концертний зал Будинку архітектора), виставка живопису, графіки, плаката «Щоденники. Мистецтво воєнного часу» («Dymchuk Gallery») та фотовиставка «Ампутована Весна» («Я Галерея»), сценічна читка п'єси В. Гавури «Мавпи з апельсинами» (Національний академічний театр імені Лесі Українки), пластичний перформанс «Я.МІ» від *Hooligan Art Community* (Музей Гетьманства), музично-театральний есей за творами Т. Шевченка (ЦСМ «ДАХ»).

29–31 липня у Новограді-Волинському на Житомирщині без масштабності та масовості минуло міжнародне свято літератури та мистецтв «Лесині джерела». Зокрема у Музеї родини Косачів було відкрито виставку робіт художника-різьбяр С. Павловського та проведено круглий стіл «Олена Пчілка. Леся Українка. Обстоювання української національної ідеї». У Літературно-меморіальному музеї Лесі Українки відбулося нагородження лауреатів обласної літературно-мистецької премії імені Олени Пчілки.

Театр

Національний академічний драматичний театр імені Івана Франка показав у Києві першу від початку повномасштабної війни виставу «Калігула» за п'єсою А. Камю. Прем'єра постановки режисера І. Уривського відбулася 5 та 6 липня на сцені Національного академічного драматичного театру імені Лесі Українки. А вже 14 та 15 липня франківці завершили свій 102-й театральний сезон прем'єрним спектаклем «Авантюра Никодима Дизми» за мотивами роману польського письменника Т. Доленги-Мостовича (режисер Д. Чирипюк). Окрім того, актори театру реалізують патріотичні мистецькі онлайн-проекти «Поезія Незламних» та «Пісні Незламних», у межах яких презентують твори, нав'язані сучасними трагічними подіями.

28 липня маріупольський театр авторської п'єси «Concertation» представив на сцені Київського академічного драматичного театру на Подолі нову документальну виставу О. Гнатюка «Обличчя кольору війна». В основу постановки покладено реальні історії акторів цього театрального колективу про перебування в окупованому Маріуполі.

Українські культурні та громадські діячі створили мультимедійний перформанс «Азовсталь. Голоси», який презентували 29 липня у підвальному приміщенні Національного університету «Києво-Могилянська академія». Проект створено передусім для світового глядача, аби розповісти про злочини російських військових та долучитися до визволення з полону захисників «Азовсталі».

Також цього місяця у столиці відбулися такі театральні дебюти: «Хостел 24/7» від режисерки О. Щурської (Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки); «Цап-ка-цап» І. Малоліти за мотивами української народної казки «Коза-дереза» (Київський національний академічний Молодий театр); «Трубач. Прем'єра!» за п'єсою І. Гончарової (Театр Маскам Рад); «Katie and Frank» за п'єсою Т. Ребек і «Bloom in Violence» за романом Т. Горіха-Зерня «Доця» (*ProEnglish Theatre*).

28 липня Львівська національна опера розпочала 123-й театральний сезон традиційним флешмобом просто неба. На площі перед театром артисти представили святкове дійство, присвячене Дню Української Державності. У концерті пролунали сольні партії та фрагменти з опер М. Лисенка, С. Гулака-Артемовського, М. Скорика та інших вітчизняних композиторів. А вже від 29 липня впродовж двох тижнів гості закладу мали нагоду переглянути і почути опери, балети та вистави для сімейного перегляду виключно українських авторів. Серед них – сучасні провокативні постановки опер «Сокіл» та «Алкід» Д. Бортнянського, опера зі світловим шоу для всієї родини «Лис Микита» І. Небесного, романтичний балет «Лілея» К. Данькевича, колоритна національна музика опер «Украдене щастя» Ю. Мейтуса та «Наталка Полтавка» М. Лисенка.

16 липня відновлений Донецький академічний обласний драматичний театр з Маріуполя презентував свою першу прем'єру в Ужгороді. На сцені Закарпатського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені братів Юрія-Августина та Євгена Шерегіїв актори зіграли виставу про життя та долю Василя Стуса «Крик нації...», створену колективом маріупольсь-

кого театру. Цього ж дня у просторі драмтеатру було відкрито фотовиставку військового кореспондента з Донеччини С. Ваганова «Літопис російсько-української війни».

Вітчизняні театри презентували прем'єри таких вистав, як «Полісянка» за мотивами білоруського драматурга В. Дуніна-Марцинкевича (Національний драматичний театр імені Марії Заньковецької у Львові), «Шмата. Одного вечора у бомбосховищі» за п'єсою А. Бондаренка (Львівський академічний обласний театр ляльок), «Кольори» за п'єсою П. Ар'є (Перший український театр для дітей та юнацтва у Львові), «Тіні забутих предків» за мотивами повісті М. Коцюбинського (Запорізький академічний обласний український музично-драматичний театр ім. В. Магара).

15 липня постановою Кабінету Міністрів України перейменовано столичний Національний академічний драматичний театр імені Лесі Українки. З його назви вилучено слово «російський». Цього ж дня зайвої приставки у назві позбувся Миколаївський академічний художній драматичний театр. Відповідне рішення ухвалили депутати облради.

Музика

17 липня відбулася онлайн-церемонія оголошення переможців національної музичної премії *YUNA 2022*. Нагороди цього року отримали: А. Пивоваров (найкращий виконавець), *NK* (найкраща виконавиця), *Wellboy* (найкраща пісня – «Гуси» та відкриття року), *The Hardkiss* (найкращий альбом – «Жива і не зализна» та найкращий рокгурт), *Monatik* (найкращий відеокліп – *JOMO* та найкраще концертне шоу – *Made With Love and Rythm*), а також *Kalush*, *Kazka*, *Tvorchi*, Бумбокс та С. Чемеров, *Go_A*, І. Білик, *DaKooka*. Статуетки переможців *YUNA 2022* буде продано на благодійних аукціонах, а виручені кошти спрямовано на медичні потреби поранених.

Щорічний фестиваль *Atlas Online* пройшов 10 липня у форматі благодійної трансляції під меседжем #рашаГудбай. Подивитися його можна було на *YouTube*-каналі фестивалю або на платформі *MEGOGO Live*, а також у *Дія.TV*. Серед учасників музичної події – Джамала, Верка Сердючка, О. Скрипка, *Kalush Orchestra*, *Dantes*, *Wellboy*, *KOLA* та чимало інших артистів. Під час ефіру *Atlas Online* проведено аукціон для збору коштів на придбання спецобладнання для ЗСУ.

Культурний центр «Дім Майстер Клас» організував у липні серію фортепіанних вечорів у залі «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська». Сучасна музика лунала у виконанні піаністів О. Безбородька, С. Гумінюка, О. Зайцевої та Д. Таванця. Частина коштів від продажу квитків спрямовано на гуманітарні потреби родин переселенців.

Київська академічна майстерня театрального мистецтва «Сузір'я» презентувала 16 липня спецпроект – «Поєму-Легенду» української романтичної музики ХХ сторіччя. Фортепіано (В. Лиман), скрипка (О. Конопляна) та віолончель (Л. Баранова) об'єдналися у живому виконанні творів В. Косенка, Л. Ревуцького, С. Людкевича, Б. Фільц.

У Львові та Парижі пройшли концерти пам'яті Мирослава Скорика. 13 липня музичний вечір на пошану легендарного композитора відбувся у Львівській національній філармонії, яку в 2020 році названо його ім'ям. Програму склали композиції М. Скорика, двох французьких митців – М. Равеля і К. Дебюссі та української композиторки Б. Фроляк у виконанні філармонійного Академічного симфонічного оркестру. А вже 14 липня знаменита «Мелодія» М. Скорика прозвучала у Парижі з нагоди Дня Взяття Бастилії.

Від 24 червня до 24 липня у Львівській національній опері імені Соломії Крушельницької тривали атмосферні концерти музичного салону Дзеркальної зали. У програмі – українська музика, фортепіанний речиталь та світова класика. Зокрема для публіки лунали твори В. Барвінського, В. Сильвестрова, М. Лисенка, В. Косенка, А. Штогаренка, а також Л. ван Бетховена, Й. Гайдна, Й. Брамса, Ф. Ліста, К. Дебюссі та інших композиторів.

15 липня у лікарні святого Пантелеймона Першого медичного об'єднання Львова соліст Львівського органного залу А. Макаревич зіграв твір українського композитора С. Борткевича, написаний лише для лівої руки. Музичний перформанс став символом незламності мистецтва в умовах війни.

2 липня український незалежний лейбл *Robustfellow* разом із концертною агенцією *kontrabass promo* представили серію документальних відео про українських музикантів – *Robust Strive Evening*. У київському кінотеатрі *KINO42* відбувся показ пілотних епізодів проєкту, героями яких стали – гітарист Р. Цикра, електронний музикант *stonefromthesky* та стоунер-рок-гурт *Red Eyed Hyena*. Частина виручених коштів буде скеровано у фонд підтримки музикантів *Musicians Defend Ukraine*.

Візуальні мистецтва

5–22 липня столичний аукціонний дім *Goldens* презентував новий виставковий проєкт «Українське колекційне мистецтво» як своєрідний огляд українського мистецтва за минулі 120 років. Відвідувачі мали можливість побачити українські пейзажі А. Ерделі, М. Глуценка, Р. Сельського, В. Зарецького, І. Шутева та С. Базилева, рідкісні твори українських художників-емігрантів Д. Бурлюка, М. Ісаєва, В. Хмелюка, Я. Шапіро, М. Мавро, натюрморти Г. Левицької, Є. Гордійця, В. Патики, А. Туровського, О. Дубовика, жіночі образи М. Пимоненка, В. Хмелюка, К. Ломикіна, О. Заливахи, Г. Гавриленка, М. Туровського, казковий персонаж Марії Примаченко, українські символи у творах І. Марчука, Є. Кремницької, Л. Панченко та абстракції Е. Коткова, В. Стрельникова, Д. Нагурного, А. Криволапа. Переважну більшість творів для проєкту було зібрано з приватних колекцій України, частину надано авторами або їхніми сім'ями.

12 липня у Київській торгово-промисловій палаті відкрито виставку картин «Solomiya», присвячену легендарній оперній співачці Соломії Крушельницькій. На ній представлено твори сучасних українських художників, серед яких – М. Гуйда, О. Ольхов, К. Могилевський, О. Яковенко та інші. Митці створили

портрети С. Крушельницької у різних акторських образах, а також пейзажі тих місць, які відвідувала співачка.

17 липня відновив свою діяльність у Києві *PinchukArtCentre* та презентував виставку «Коли віра зрушує гори». Експозицію склали твори з бельгійської колекції (Музей сучасного мистецтва в Антверпені *M HKA*/Фламандська спільнота), що вступають у діалог із роботами українських митців – О. Бурлаки, Д. Галкіна, А. Звягінцевої, Н. Кадана, А. Кахідзе, Л. Хоменко, В. Ралко, А. Сагайдаковського, Є. Самборського, О. Сая, О. Чепелик, *Kinder Album*, Я. Малащука та Р. Хімея. В межах вернісажу демонструвався також фотопроект *Russian War Crimes*, що розповідає про російські воєнні злочини.

14 липня у Національному центрі ділового та культурного співробітництва «Український Дім» розгорнуто експозицію «Український плакат воєнного часу». Вона включає понад сотню графічних творів від 38 митців, зокрема, комікси у форматі воєнного щоденника. Серед учасників проєкту: А. Або, Д. Галико, О. Грехов, Н. Тітов, А. Іваненко, А. Сарвіра М. Фоя, Г. Олійко та інші. Виставку організовано разом із Клубом ілюстраторів *Pictoric*.

У столичних музеях й інших мистецьких просторах відкрито виставки: «Шоста декада» – станкові скульптури з бронзи й каменю, ескізи монументальних комплексів, портрети, живопис і графіка В. Корчевого (Центральний будинок художника); «Осяйний простір» – понад 50 керамічних скульптур Н. Ісупової (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Між небом та землею» – картини української художниці О. Фурси (Національний музей Т. Шевченка); «Неспалима. З глибини століть. Незборима» – історичний живопис О. Мельника, О. Солов'я та В. Корчинського (Національний музей літератури України); «Графіка української мови» – оригінали шрифтів проєкту української абетки Рутенії художника-графіка В. Чебаніка (Музей Лесі Українки); «А ми тую славу збережемо!» – батальні картини М. Данченка (Музей однієї вулиці); «Уламки» – картини М. Біндіч і В. Бедея (ЦСМ «Білий Світ»); «Анатомія Безхребетних» – цикл робіт В. Кравця антиросійського змісту («Дукат»); *Prognostic* – абстрактні твори В. Шкарупи («Триптих Арт»); «Занурення у протистояння» – фотороботи О. Андроса («Lavra Studio», Мала опера); «Стосунки з образом» – керамічні скульптури та живопис А. Кузнецової та гобелени Ж. Петренко («ImaginePointGallery»); «Азовсталь» – роботи фотографа, керівника пресслужби полку «Азов» Д. Козацького (Будинок кіно); «Мистецтво в часи війни» – картини К. Бухвалової, А. Гаєвської, А. Токаря, І. Грицкевич, Н. Гудзовського та інших (ТЦ *GLOBUS*); «Галерея нереальних історій» – експозиція картин, які створив штучний інтелект (НК «Експоцентр України»).

Від 17 червня до 3 липня на Закарпатті тривала міжнародна мистецька резиденція *Biruchiy Transcarpathia 022. Art War*, втілена громадською організацією «Спілка дослідників сучасного мистецтва», що об'єднала чотири десятки митців із різних країн. Зазвичай захід базувався на Бірючому острові, що на Запоріжжі. Цього року, через тимчасове захоплення території російськими військами, місцем проведення стало Нижнє Селище Хустського району. До фінальної експозиції в місцевій сільській раді увійшли роботи, створені художниками

під час проєкту, або напередодні, коли в країні вже вирувала війна: класичний живопис, серія плакатів **військового** **воєнного** часу, інсталяції, скульптури, фото й відеодокументації подій в Ірпені, Бучі, Гостомелі, Лисичанську, Харкові та інших українських містах.

12 липня у виставковій залі Тернопільського обласного краєзнавчого музею відкрито виставку-аукціон «Залозецькі пейзажі». На ній представлено понад два десятки живописних і графічних творів митців з Тернопільщини, Києва та Харкова, учасників однойменного пленеру в Залізцях, що пройшов у червні. Кошти від продажу картини спрямовано на рахунок ГО «Залозеччина історична» для допомоги армії.

28 липня у Музеї мистецтв Прикарпаття в Івано-Франківську стартувала міжнародна виставка «Нескорений Маріуполь». Близько пів сотні робіт на тему російсько-української війни презентували художники з різних регіонів України, а також Литви. Серед них: В. Ковтун (Харків), Галина та Анатолій Кравченки (Одеса), О. Гриценко (Кременчук Полтавської обл.), Х. Сіренко (Полтава), В. Харакоз (Маріуполь Донецької обл.), В. Дувірак (Івано-Франківськ), К. Чернявський (Київ) та інші.

В містах України розгорнуто також експозиції: «Сонцествердження» – акварелі В. Стасенка (Художньо-меморіальний музей Олени Кульчицької, відділ Національного музею імені Андрея Шептицького у Львові); «Рефлексії» в межах проєкту «Україна після 24.02» – живопис і графіка художника з Маріуполя П. Пономаренка (галерея дебютів «ХотАртХол» в Палаці Гната Хоткевича у Львові); «ДОВІЙНИ» – картини, скульптури та фотографії українських митців із нових надходжень до колекції музею (перша від початку повномасштабної війни виставка в Одеському художньому музеї); «Десенсибілізація» – близько 20 картин А. Білої (перша від початку повномасштабної війни виставка в Одеському музеї західного та східного мистецтва); «Стежками “Хутора Надія”» – акварелі кропивницької художниці Ю. Тарасової та «Stay with Ukraine. Разом з Україною» – графіка київської художниці О. Самійленко (Художньо-меморіальний музей О. О. Осмьоркіна у Кропивницькому); «Військо Русі-України на захисті України та Європи» – батальний живопис А. Холоменюка (Культурно-мистецький центр імені Івана Миколайчука у Чернівцях); *TRIBUNAL* – воєнні світлини В. Бланш (чернівецький ЦК «Вернісаж»); «Літопис російсько-української війни» – близько 40 фоторобіт військового кореспондента з Донеччини С. Ваганова (Закарпатський академічний обласний музично-драматичний театр імені братів Шерегіїв в Ужгороді); до 110-річного ювілею закарпатського живописця Г. Глюка – 20 картин у пейзажному жанрі та 17 графічних робіт митця (Угорський дім імені Мігая Мункачі в Мукачеві); «Світ, коли мене ще не було, і світ, коли мене вже не буде» – живопис, скульптури та інсталяції художника з Івано-Франківська Р. Котерліна (Музей сучасного українського мистецтва Корсаків у Луцьку); «Всі слова тепер носять військову форму» – плакати на воєнну тему від митців ініціативи «Літери в місті – музей типографії Одеси» (Музей книги та друкарства міста Острога на Рівненщині); «Наш любий кРай» – розписна кераміка О. Метзгер та «Не на тих напа-

ли» – картини мисткинь К. Васечко та Н. Тимощук (мукачівський Палац культури і мистецтв на Закарпатті); «Плакати воєнного часу» – роботи графіка М. Гончарова (Туристичний інформаційний центр у Запоріжжі).

Музейна, архівна справа. Охорона культурної спадщини

26 липня на території Національного заповідника «Софія Київська» відкрито стендову виставку «Середньовічні джерела нашої спільної спадщини: Острів Ледницький – Софія Київська». Цей міжнародний міжмузейний проєкт презентує взаємовідносини між П'ястівською Польщею і Київською Руссю у період раннього середньовіччя. Основою експозиції стала презентація історичних пам'яток – Собору Премудрості Божої у Києві та фортеці в Острові Ледницькому, що належать до культурної спадщини України та Польщі. Також цього дня у Софійському соборі відбувся концерт «Ми є!» від Культурного центру «DOM Майстер Клас», в якому прозвучали класичні твори українських композиторів у виконанні Національного ансамблю солістів «Київська камерата».

Картину української художниці М. Примаченко «Квіти вирости біля четвертого блоку», яку продано за пів мільйона доларів на потреби ЗСУ, передано на відповідальне зберігання Національному художньому музею України в Києві. Твір буде представлено в постійній експозиції НАМУ після відновлення роботи закладу.

13–31 липня у столичному Національному музеї українського народного декоративного мистецтва тривала виставка декоративного розпису та порцеляни, присвячена 100-річчю української художниці Марфи Тимченко. До неї увійшли розписані майстринею вишукані вазы, сервізи, блюда з колекції музею.

21 липня Національний музей літератури України разом із Дирекцією художніх виставок України запросили киян на відкриття мистецької виставки «Вишиванка. Традиції та рефлексії», яку склали живописна серія «Пори року» О. Ковтун, автопортрети Г. Лук'яненко, офорти А. Мельникової та етнографічні ляльки В. Корнієнко, Т. Трофімової, Н. Кузьменко.

8 липня МВЦ «Музей історії міста Києва» розгорнув виставковий проєкт «*Made in Kyiv*. Археологія повсякдення», присвячений середньовічному місту. В експозиції – характерні атрибути княжого Києва Х–ХІІІ ст. Контрастну палітру життя міста унаочнюють аутентичні предмети: ювелірні прикраси, витвори сакрального мистецтва, символи державної влади та навіть власні підписи киян. Ремісничі технології та вироби київських майстрів доповнено сучасними відеореконструкціями, рядом візуальних проєкцій, 3D моделями та анімацією.

Цього ж дня Національний музей історії України у Другій світовій війні презентував новий виставковий проєкт «Ленд-ліз. Перезавантаження». Експозицію присвячено історії мілітарної та економічної співпраці країн антигітлерівської коаліції в роки Другої світової війни та держав вільного світу під час російсько-української війни, що нині триває. Експонати для проєкту надано американськими та українськими інституціями. Серед них: фото, документальні свідчення, предмети образотворчого мистецтва, речі, зброя, зокрема, протитанковий ракетний комплекс «Джавелін».

23 липня у Національному музеї народної архітектури та побуту України у Києві відбулася мультидисциплінарна культурно-мистецька подія «Свято українського хліба». В межах заходу на території музею було створено кілька інтерактивних локацій з відтворення давнього обряду обжинок, молотіння снопів, мелення зерна на борошно та випікання хліба. Гості також мали можливість відвідати виставку традиційного хліборобського реманенту «Кожен буде жати, що посіяв».

22 липня у Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького представлено експозицію «Дивосвіт подільської ікони». У показі – сім десятків пам'яток із колекції художника та мецената В. Козюка. А вже 27 липня у музеї презентовано виставку картин української художниці Марії Примаченко пізнього періоду творчості. В межах проекту «Дарую Україні!» зібрано близько сотні робіт майстрині з приватної колекції київського мистецтвознавця Е. Димшица, а також музейного фонду.

29 липня у Дзеркальній залі Палацу Потоцьких Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького відкрито виставку під назвою «Альфред Потоцький: особистість, рід, історія». Подію присвячено 205-річчю від дня народження мецената та державного діяча. До експозиції увійшла лише одна картина – портрет Альфреда II Юзефа Потоцького пензля львівського художника А. Рачинського.

7 липня у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї відбулася презентація виставки «Лендарт і археологія: Україна–Литва». Проект реалізовано херсонськими організаціями – Центром культурного розвитку «Тотем» і «Культурним центром Україна-Литва». На виставці можна було побачити унікальні артефакти – знахідки Південної середньовічної експедиції Інституту археології НАН України, яка з 2016 року проходила в Тягині Херсонської області. Поруч із артефактами представлено роботи українських і литовських художників лендарту, створені під час експедицій. Серед авторів – М. Журунова, Б. Локатир, А. Мусловець, В. Ходак.

28 липня в Івано-Франківському краєзнавчому музеї відкрито виставку «Бог між нами! Переможемо разом!», яка стала частиною нової експозиції проекту «Врятуймо скарби разом!». Вона поєднала унікальні старовинні експонати (скульптури та ікони) й твори сучасних митців. Зокрема в експозиції розміщено роботи художниці-реставраторки з Ірпеня О. Кіслих-Приходько (експозиція «Ірпінь – секретики»), художника з Харкова Н. Тітова (інсталяція з ангелів «Крила»), сакрального живописця з Івано-Франківська В. Твердохліба.

Цього ж дня у Державному історико-культурному заповіднику «Меджибіж» на Хмельниччині презентовано унікальні печатки України різних етапів державотворення. На сфрагістичній виставці «Матриця державності» відвідувачі Меджибізького замку мали нагоду побачити печатку Київського митрополита 1090-х років, а також печатки Української Центральної Ради 1917 р., Української народної республіки 1918 р., Української Держави, якою було скріплено ратифікаційні грамоти Берестейського мирного договору 1918 року. Артефакти для експонування надано приватним Музеєм Шереметьєвих (Київ).

Науковий круглий стіл до 115-ї річниці від дня народження українського поета, археолога й політичного діяча О. Ольжича організували 21 липня Рівненський обласний краєзнавчий музей разом із обласним об'єднанням Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка та Миколаївським ліцеєм ім. Олега Ольжича.

1 липня на п'ятому позачерговому засіданні Міжурядового комітету з охорони нематеріальної культурної спадщини ЮНЕСКО елемент «Культура приготування українського борщу» внесено до Списку нематеріальної культурної спадщини, що потребує негайної охорони. В рішенні відзначено, що елемент виконує функцію соціальної інтеграції та згуртованості, яка служить об'єднанню народу України.

Міністерство культури та інформаційної політики України розширило Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини України, до якого додано, зокрема, такі елементи, як Створення об'ємної сферичної різдвяної звізди села Мацьковичі, Традиційне харківське коцарство, Новорічну традицію буковинського маланкування, Різдвяний обряд «Мошу», традиція соломоплетіння у Турійській громаді Волинської області та інші.

13 липня у Козельщинській громаді, що на Полтавщині, на базі літературно-меморіального музею Максима Горького, роботу якого було припинено у травні, розпочав працювати Мануйлівський літературно-краєзнавчий музей.

Українським державним інститутом культурної спадщини створено *Telegram*-бот, через який можна повідомити про пошкоджені нерухомі пам'ятки, що постраждали внаслідок російської агресії.

Література. Книговидання

Лауреатами Всеукраїнської літературної премії імені Ірини Вільде цього року стали А. Рогашко з Рівного за роман «Провидець» (перша премія), Н. Гомель із Вінниці за повість «Вокзал» (друга премія), В. Терен із Києва за вибрану прозу «Рівняння Бога і тріснуті окуляри» (третья премія) та Н. Стефурак із Івано-Франківська за книжку есеїв «Подорожні» (спеціальна відзнака за пошанування пам'яті Романа Дідули). Премію засновано у 2007 році Львівською організацією Національної спілки письменників України та благодійним фондом «Південний» на честь 100-річчя від дня народження української письменниці І. Вільде.

12 липня у Володимирівці Кіровоградської області відбулися урочистості з нагоди вручення Всеукраїнської літературної премії імені Леоніда Тендюка «Експедиція», яку засновано торік Кіровоградською організацією Національної спілки письменників України та Катеринівською сільською радою з метою вшанування письменника Л. Тендюка, а також популяризації творів пригодницького жанру. Першими лауреатами премії стали В. Левицький за книгу «Україна. Зліт часів» (номінація «Поезія») та О. Ляшко за книгу «Сім футів під сузір'ям Південний Хрест» (номінація «Проза»).

Культурно-видавничий проєкт «Читомо» представив на своєму сайті «Вітрину новинок під час війни-2022». Наразі у відповідному розділі можна знайти

близько трьох сотень книжок від 48 видавництв України в 11 категоріях, зокрема, «Книжки про війну».

Кіномистецтво. Кіновідеопрокат

28–31 липня у Києві пройшов X Міжнародний фестиваль позитивного кіно «Кіносарай», який зазвичай базувався на мистецькому хуторі «Обирок», що на Чернігівщині. Локаціями для подій було обрано екопростір *Skvo Space* на Венеційському острові й артхаусний кінотеатр *KINO42* на Подолі. Темою ювілейного «Кіносараю» стала «Прояв волі». У позаконкурсній програмі «Прояв волі: Наживо» було представлено роботи про війну та її наслідки. Серед них такі проекти, як «Фортеця. Маріуполь» Ю. Гонтарук, «Хроніки війни» С. Лисенка, «Ukrainian» К. Пілюгіної, проєкт кіноесе «The street I need» українських підлітків та В. Гавури. Відбулися також зустрічі з митцями, які нині документують російсько-українську війну. Фестиваль традиційно складався з національних і міжнародних програм ігрового, анімаційного та документального кіно. До складу журі увійшли українські режисери Є. Сивокінь, А. Горлова, О. Радинський, К. Горностай та інші діячі кіноіндустрії. Нагороду за найкращий український короткометражний документальний фільм отримав «Хайт» С. Протяга. Найкращим фільмом українського ігрового короткометражного конкурсу визнано «Пелюшковий торт» А. Бабенко. В міжнародному ігровому конкурсі перемогла українська режисерка М. Пономарьова зі стрічкою виробництва Нідерландів «Хороший хлопчик». А спеціальну відзнаку імені Леоніда Кантера здобула картина «Мир і спокій» М. Клочко й А. Татаренка.

Дебютний фільм українського режисера П. Острікова «Ти – космос» («U are the Universe») став переможцем професійної секції *Work in Progress* Одеського міжнародного кінофестивалю. Через повномасштабну війну частина індустрійної секції ОМКФ пройшла на Міжнародному кінофестивалі у Карлових Варах (Чехія). Загалом у презентації *OIFF WIP Selection* взяло участь 8 проєктів, які знаходяться на завершальній стадії зйомок або постпродакшн, вироблені в Україні або в копродукції з Україною.

Ініціатори нового культурного проєкту «Кіноспільнота» провели 26 липня у київському Будинку кіно допрем'єрний показ фільму «Між нами» української режисерки С. Томащук. На заході була присутня виконавиця однієї з ролей, акторка І. Вітовська. Відтак у кінопросторі Будинку кіно в межах проєкту демонструватимуться найкращі новинки національного та світового кінематографа, проходять виставки афіш, фотографій, а також творчі зустрічі та конференції з питань кіно.

8 липня Національний центр Олександра Довженка та столичний кінотеатр *Kino42* розпочали серію показів містичних фільмів «Дивне, химерне, фантастичне». Першою стрічкою циклу став горор М. Рашеєва «Оберіг», представлений кінознавцем і режисером С. Битюцьким.

14 липня в кінотеатрі «Жовтень» у Києві стартував проєкт «Ретроспективних показів українського поетичного кіно», який триватиме понад місяць. У програмі – стрічки С. Параджанова, Ю. Ілленка, Л. Осики, М. Машенка та Б. Ів-

чення, зокрема, заборонені у радянські часи. Проєкт відкрила картина «Криниця для спраглих» Ю. Ілленка. Після сеансу відвідувачі мали змогу поспілкуватися з українським продюсером, кінознавцем та кіносценаристом П. Ілленком.

16 липня з нагоди 135-річчя українського режисера І. Кавалерідзе у київському кінотеатрі «Ліра» показали його останню стрічку «Повія», зняту за мотивами однойменного твору П. Мирного. Захід реалізовано за підтримки Довженко-Центру та Національної кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка.

27–31 липня в одному з укриттів Миколаєва пройшов кінофестиваль «Тактична пауза». Його організували кіножурналіст А. Малишенко та координатор волонтерів ГО «ДОФ» Д. Давиденко за підтримки *Arthouse Traffic*, *86PROKAT*, «Вавилон'13», *Kristi Films*. У показі – українські стрічки «Додому» Н. Алієва, «Стоп-Земля» К. Горностай, «Мої думки тихі» А. Лукіча, «Заповідник Асканія» А. Литвиненка, «Перша сотня» Ю. Грузінова, Ю. Шашкової, Я. Пілунського, «Безславні кріпаки» Р. Перфільєва та «Зошит війни» Р. Любого.

21 липня у Кам'янці-Подільському на Хмельниччині в межах благодійних літніх сесій Міжнародного кінофестивалю «Бруківка» відбувся захід «Нове українське кіно в „АРТ_Сховище”». Глядачі мали можливість переглянути п'ять аматорських та професійних коротких метрів та локальну національну прем'єру документальної стрічки «Між небом та горами» Д. Грешка. Покази найкращих фестивальних короткометражних фільмів України 2017–2022 років від «Бруківки» пройшли 30 липня у Малієвецькому обласному історико-культурному музеї (палац Орловських).

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування І. Г. Піленко

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,63. Б/т. Зам. 24. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12